

Inteligenta Artificiala

Universitatea Politehnica Bucuresti Anul universitar 2013-2014

Adina Magda Florea

Curs nr. 5

Sisteme bazate pe reguli

- Reprezentarea prin reguli
- Structura SBR
- Ciclul de inferenta al unui sistem bazat pe reguli
- Strategia de control
- SBR cu inlantuire inainte
- SBR cu inlantuire inapoi
- Sisteme bazate pe agenda

- Reprezentare modulara a cunostintelor procedurale
- Cunostinte procedurale in maniera declarativa
- Permit atasare de actiuni (functii, proceduri)
- Se pot combina cu reprezentari structurate ale cunostintelor, de ex. ontologii
- Multiple limbaje bazate pe reguli

- OPS5 (Official Production System) precursor
- MYCIN precursor
- CLIPS C Language Integrated Production System
- Jess written in Java, superset of CLIPS
- RuleML Rule Markup Language (Rule Markup Initiative)
- LegalXML, Drools

The Symposium

- About RuleML 2013
- Call for Papers
- Important Dates
- Organization Committee
- · Doctoral Consortium
- · Rule Challenge
- Workshops
- Keynotes and Tutorials
- Program and Accepted Papers
- Venue and Accommodation
- · Registration
- · Sponsorship
- · SymposiumPlanner-2013 Q&A

About RuleML 2013

The 7th International Web Rule Symposium (RuleML 2013) will be held at the University of Washington, Seattle in the U.S. state of Washington, on July 11-13th, 2013 co-located directly before the AAAI 2013 conference.

RuleML 2013 also hosts:

- · Human Language Technology Special Track on "Translating between Human Language and Formal Rules: Business, Law, and Government"
- · OASIS Legal RuleML Tutorial and Meeting
- 3rd RuleML Doctoral Consortium
- 7th International Rule Challenge
- . ISO Common Logic Meeting

Rules Challenge, Doctoral Consortium, Human Language Technology CEUR Proceedings

available CEUR proceedings of the Rule Challenge, Human

Temperatura(p,v)

R1: daca pacientul are temperatura mare

si tipul organismului este gram-pozitiv

si pacientul are gitul uscat GitUscat(p)

atunci organismul este streptococ

Identitate(o,i)

R2: daca masina nu porneste
si farurile nu se aprind
atunci bateria este consumata
sau bornele bateriei nu fac contact

R3: daca temperatura > 95° C atunci deschide valva de protectie

Reprezentarea prin reguli - cont

```
R1
(\forall p)(\forall o)(\text{Temperatura }(p, mare) \land \text{Tip}(o, gram - pozitiv) \land \text{GitUscat}(p)) \rightarrow \\ \text{Identitate }(o, \text{streptococ}) \\ \text{R2} \\ (\forall m)(\exists b)(\text{NuPorneste}(m) \land \text{NuAprinde}(m, far)) \rightarrow \\ (\text{Stare}(b, \text{consumata}) \lor \text{Borne}(b, \text{fara\_contact}))
```

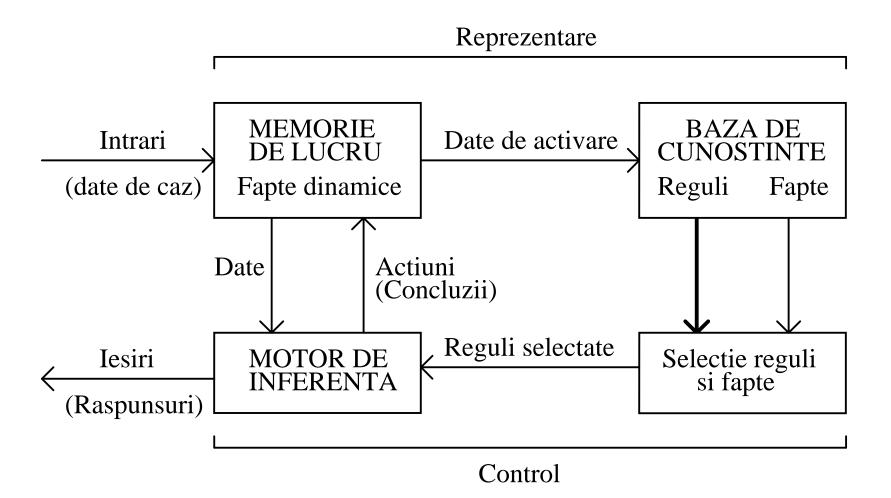
- R3: **daca** temperatura > 95° C **atunci** deschide valva de protectie
- R3? Reprezentare actiuni in LP?

Forme de reguli

- Reguli de inferenta
  - if conditie(i) then concluzie/actiune
  - Utilizare
    - obtinerea de noi cunostinte
    - executarea actiunilor in functie de conditii
  - Reguli reactive
    - on eveniment if conditie(i) then (executa) actiune
  - Utilizare
    - triggere in SMBD
    - detectarea exceptiilor
    - reguli de integritate
  - Se pot combina

2. Structura SBR

3. Ciclul de inferenta al unui sistem bazat pe reguli

- Identificare
- Selectie
- Executie

Ciclul de inferenta al unui sistem bazat pe reguli - cont

Algoritm: Functionarea unui sistem bazat pe reguli

1. $ML \leftarrow Date de caz$

2. repeta

- 2.1. Executa identificare intre ML si BC (partea stinga sau partea dreapta a regulilor si fapte) si creeaza multimea de conflicte a regulilor aplicabile (MC)
- 2.2. Selecteaza o regula dupa un criteriu de selectie
- 2.3. Aplica regula prin executia partii drepte a regulii **pana** nu mai sunt reguli aplicabile **sau**

memoria de lucru satisface conditia de stare scop **sau** o cantitate predefinita de efort a fost epuizata

sfarsit.

4. Strategia de control

- Criteriile de selectie din MC
- Directia de aplicare a regulilor

4.1 Criteriile de selectie din MC

- Selectia primei reguli aplicabile
- Alegerea unei reguli din multimea de conflicte
  - Preferinte bazate pe natura regulilor
     Specificitate
     Momentului folosirii anterioare
  - Preferinte bazate pe obiectele identificate
  - Preferinte bazate pe natura starilor

Criteriile de selectie din MC - cont

Utilizarea metaregulilor

```
daca
o regula are conditiile A si B si
regula refera {nu refera} X

{ de loc/
numai in partea stinga/
numai in partea dreapta }

atunci
regula va fi in special utila
probabil utila/
probabil inutila/
sigur inutila
}
```

Aplicarea tuturor regulilor din multimea de conflicte

4.2 Directia de aplicare a regulilor

INLANTUIRE INAINTE INLANTUIRE INAPOI

daca A atunci B daca B atunci C

A (data)

C (concluzie)

determina C

daca B atunci C

daca A atunci B

(daca A atunci C, implicit)

Este A adevarata? (data)

Continut initial al memoriei de lucru: A,E

Stare scop: D

$$A,E \xrightarrow{R3} A,E,B \xrightarrow{R1} A,E,B,C \xrightarrow{R2} A,E,B,C,D$$

(a) Inlantuire inainte

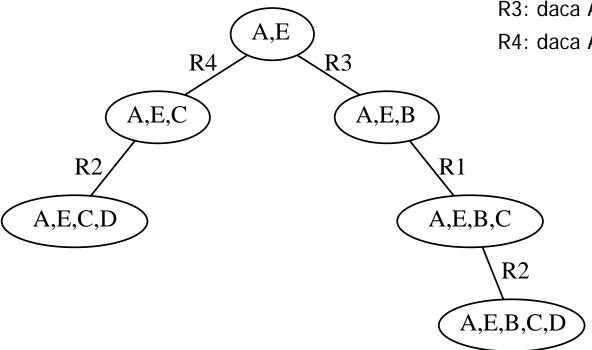
(a)

R1: daca A&B atunci C

R2: daca C atunci D

R3: daca A atunci B

R4: daca A&E atunci C

Continut initial al memoriei de lucru: A,E Stare scop: D

D?
$$\xrightarrow{R2}$$
 C? $\xrightarrow{R1}$ A?, B? $\xrightarrow{R3}$ A?, E?

(a)

(b) Inlantuire inapoi R2 **R**4 **R**1 B **A**? **A**? **R**3 E? **A**?

R1: daca A&B atunci C

R2: daca C atunci D

R3: daca A atunci B

R4: daca A&E atunci C

Algoritm: Determinarea unei valori cu inlantuire inainte a regulilor (a) DetValoareD(A)

- daca A are valoare atunci intoarce SUCCES
- 2. Construieste multimea de conflicte, MC, si initializeaza Efort
- 3. daca MC = {}
  atunci intoarce INSUCCES
- 4. Alege o regula R∈MC dupa un criteriu de selectie
- 5. Aplica regula R

  Adauga faptul din concluzia regulii R la ML (daca nu exista deja)

  sau executa actiunea din concluzie
- 6. daca A are valoare (A ∈ML) atunci intoarce SUCCES
- 7. $MC \leftarrow MC R$
- 8. $MC \leftarrow MC \cup Noile reguli aplicabile$
- 9. Actualizeaza Efort
- 10. Daca Efort = {} atunci **intoarce** INSUCCES
- 11. repeta de la 3 sfarsit.

Algoritm: Determinarea unei valori cu inlantuirea inapoi a regulilor (b) DetValoare(A)

- 1. Construieste multimea regulilor care refera A in concluzie, MC
- 2. **daca** MC = { } **atunci**
  - 2.1. Intreaba utilizatorul valoarea lui A
  - 2.2. daca se cunoaste valoarea lui A atunci depune in ML aceasta valoare altfel intoarce INSUCCES
- 3. **altfel**
  - 3.1. Alege o regula dupa un criteriu de selectie
  - 3.2. **pentru** fiecare ipoteza Ij, j=1,N, a premisei lui R **executa**
    - 3.2.1. Fie Aj atributul referit de ipoteza Ij
    - 3.2.2. **daca** Aj are valoare **atunci** atunci evalueaza adevarul ipotezei Ij
    - 3.2.3. **altfel**
      - . **daca** DetValoare(Aj) = SUCCES **atunci** evalueaza adevarul ipotezei Ij
      - ii. altfel considera ipoteza Ij nesatisfacuta

- 3.3. **daca** toate ipotezele Ij, j=1,N sunt satisfacute **atunci** depune in ML valoarea lui A dedusa pe baza concluziei R
- 4. **daca** A are valoare (in ML) **atunci** intoarce SUCCES
- 5. **altfel**
  - $5.1 \text{ MC} \leftarrow \text{MC} \text{R}$
  - 5.2 **repeta** de la 2

sfarsit.

- 1'. daca A este data primara atunci
  - 1'.1. Intreaba utilizatorul valoarea lui A
  - 1'.2. **daca** se cunoaste valoarea lui A
    - **atunci** depune in ML valoarea lui A
      - intoarce SUCCES
  - 1'.3. **altfel intoarce** INSUCCES

5. SBR cu inlantuire inainte

Familia OPS5

- OPS5
- ART
- CLIPS
- Jess
- Familia Web Rule languages
  - In special RuleML si SWRL (OWL + Ruel language)
  - Interoperabilitatea regulilor

Baze de date

Datalog – subset al Prolog pt interogarea bazelor de date

SBR cu inlantuire inainte - eficienta

Cresterea eficientei implementarii

- Partitionarea regulilor in functie de o conditie – OPS 5
- Elimin necesitatea sa verific la fiecare ciclu care reguli sunt aplicabile

Exemplu SBR tip OPS5 cu inlantuire inainte

Nume	Greutate	Dimensiune	Fragil	Impachetat
Statuie	mediu	mare	nu	nu
Tablou	usor	medie	nu	nu
Vaza	usor	mica	da	nu
Soclu	greu	mare	nu	nu

Etapa: Verifica - Decor

Cutie 1: { }

Obiecte-Neimpachetate: Statuie, Tablou, Vaza, Soclu

R11: daca Etapa este Verifica-Decor

si exista o statuie

si nu exista soclu

atunci adauga soclu la Obiecte-Neimpachetate

R17: daca Etapa este Verifica-Decor

atunci termina Etapa Verifica-Decor

si incepe Etapa Obiecte-Mari

Exemplu SBR cu inlantuire inainte - cont

R21: daca Etapa este Obiecte-Mari

si exista un obiect mare de ambalat

si exista un obiect greu de ambalat

si exista o cutie cu mai putin de trei obiecte mari

atunci pune obiectul greu in cutie

R22: daca Etapa este Obiecte-Mari

si exista un obiect mare de ambalat

si exista o cutie cu mai putin de trei obiecte mari

atunci pune obiectul mare in cutie

R28: daca Etapa este Obiecte-Mari

si exista un obiect mare de pus

atunci foloseste o cutie noua

R29: daca Etapa este Obiecte-Mari

atunci termina Etapa Obiecte-Mari

si incepe Etapa Obiecte-Medii

Etapa: Cutie1:

Obiecte-Neimpachetate:

Obiecte - Medii Soclu, Statuie

Tablou, Vaza

SBR cu inlantuire inainte - eficienta

 Verifica la fiecare ciclu care reguli sunt aplicabile

Forward chaining incremental

- Algoritmul RETE
- Match cam 80% din timpul ciclului recunoastereactiune
- Fiecare WME este comparat cu fiecare conditie din fiecare regula
  - O(R*F^P), R nr de reguli, F nr WME, P nr mediu de conditii in LHS regula

SBR cu inlantuire inainte - eficienta

- RETE match algorithm (1982 Forgy)
  - Salveaza starea de match intre 2 cicluri recunoastere-actiune
  - La crearea unui WME, acesta este comparat cu toate elementele conditie din program si este memorat impreuna cu fiecare element conditie cu care a identificat =>
  - Numai schimbarile incrementale din WM sunt identificate in fiecare ciclu
  - O(R*F*P) aprox

Exemplu JESS

```
(deftemplate student
  (slot name)
  (slot sex)
  (slot placed_in)
  (slot special_considerations (default no))
```

Exemplu JESS

```
(assert (room (number 112) (capacity 4) (vacancies 4) (sexes_are nil) (occupants nil)))
(assert (student (name Mihai) (placed_in nil) (sex M)))
```

WMEs

(room 112 4 4 nil nil) time tag1 (student Mihai nil M) time tag 2

Stud/cam in Jess

```
(defrule assign-student-empty-room
   ?unplaced_student <- (student (name ?stud_name)
                               (placed_in nil)
                               (sex ?gender))
  ?empty_room <- (room (number ?room_no)</pre>
                         (capacity ?room_cap)
                         (vacancies ?max_size))
  (test (= ?room_cap ?max_size))
  (modify ?unplaced_student (placed_in ?room_no))
  (modify ?empty_room (occupants ?stud_name) (sexes_are ?gender)
                     (vacancies (-- ?max size))
```


Strategii SBR familia OPS5

- Ciclul recunoastere-actiune:
  - Match
  - Select
  - Act
- WME = working memory element
  - Identificat printr-un "time tag"
- Instantiere: multime de WME care satisface o regula
- Multime de conflicte (MC)
- Rezolvarea conflictelor

Multimea de conflicte

(defrule assign-student-empty-room

Instantieri (MC) assign-student-empty-room 41 9 assign-student-empty-room 41 17 assign-student-empty-room 52 9 assign-student-empty-room 52 17

WMEs

41 (student name Mary sex F placed_in nil)
52 (student name Peter sex M placed_in nil)
9 (room number 221 capacity 1 vacancies 1)
12 (room number 346 capacity 2 vacancies 1)
17 (room number 761 capacity 1 vacancies 1)

- Diferite strategii
  - Refractie = o aceeasi instantiere nu este executata de mai multe ori (2 instantieri sunt la fel daca au acelasi nume de regula si aceleasi time tags, in aceeasi ordine)
  - Momentul utilizarii = Se prefera instantierile care au identificat cu WMEs cu cele mai recente time tags (sau invers)
  - Specificitate = Au prioritate instantierile cu
     LHS specifice = nr de valori testate in LHS
    - teste asupra: nume clasa, predicat cu 1 arg constanta, predicat cu un operator variabila legata

Rezolvarea conflictelor

Strategia LEX

- Elimina din MC instantierile care au fost deja executate
- Ordoneaza instantierile pe baza momentului utilizarii
- Daca mai multe instantieri au aceleasi time tags, utilizeaza specificitate
- Daca mai multe instantieri au aceeasi specificitate alege arbitrar
- Strategia MEA aceeasi dar utilizeaza primul time tag

Construirea MC

Match

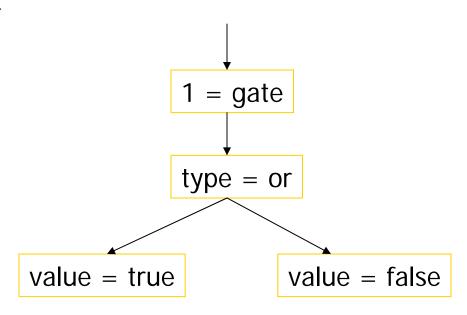
- O regula se poate aplica daca conditiile din antecedent sunt satisfacute de WMEs din ML
- Procesul are 2 aspecte:
  - match intra-element
  - match inter-element

RETE - Compilarea regulilor

- Se compileaza conditiile regulilor intr-o retea de noduri de test – retea de flux de date
- Exsita noduri pt teste intra-element (Alpha nodes) si interelement (Beta nodes)
- Intrarea schimbari in ML
- Iesirea schimbari in MC

Partajarea nodurilor

(gate (type or) (value true)) (gate (type or) (value false))

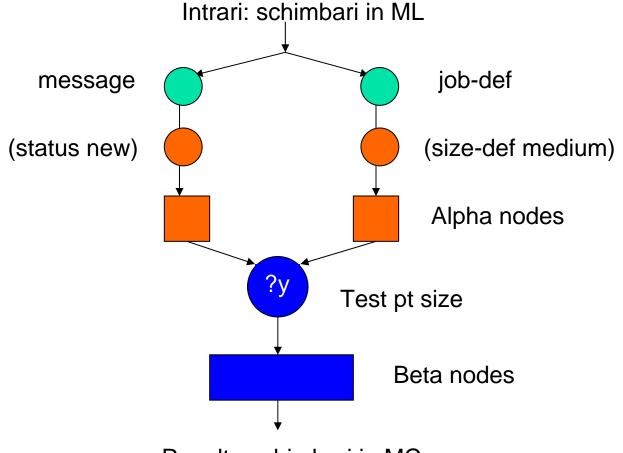

RETE - Compilarea regulilor

- Un pointer la noul WME este trecut prin retea, incepand de la nodul radacina
- Fiecare nod actioneaza ca un switch
- Cand un nod primeste un pointer la un WME, testeaza WME asociat. Daca testul reuseste, nodul se deschide si WME trece mai departe
- Altfel nu se intampla nimic
- Daca un WME va trece prin retea, va fi combinat cu alte WME care trec pentru a forma o instantiere in MC
- Pointerii la WME sunt trimisi prin reteaua RETE ca tokens = pointer + stare (assert sau retract)

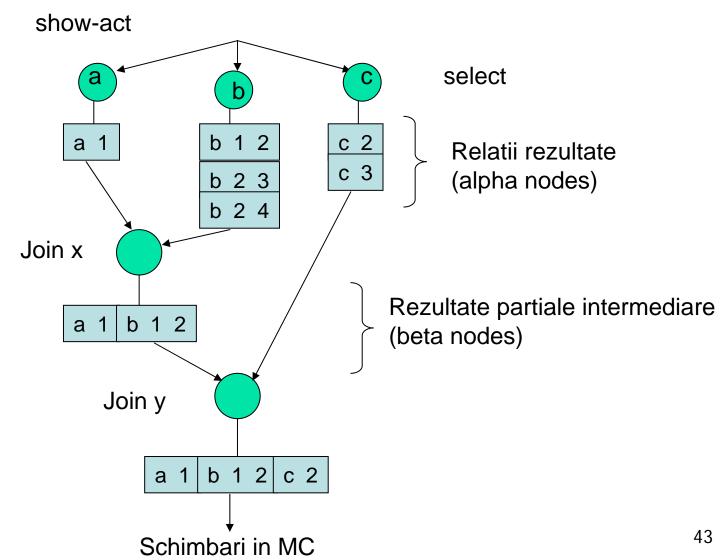
```
(defrule cat-job-size
     (message (jobs ?x) (size ?y) (status new))
     (job-def (size ?y) (size-def medium))
=>
     (assert (job (job-name ?x) (job-size ?y))))
```

Retea RETE pt regula

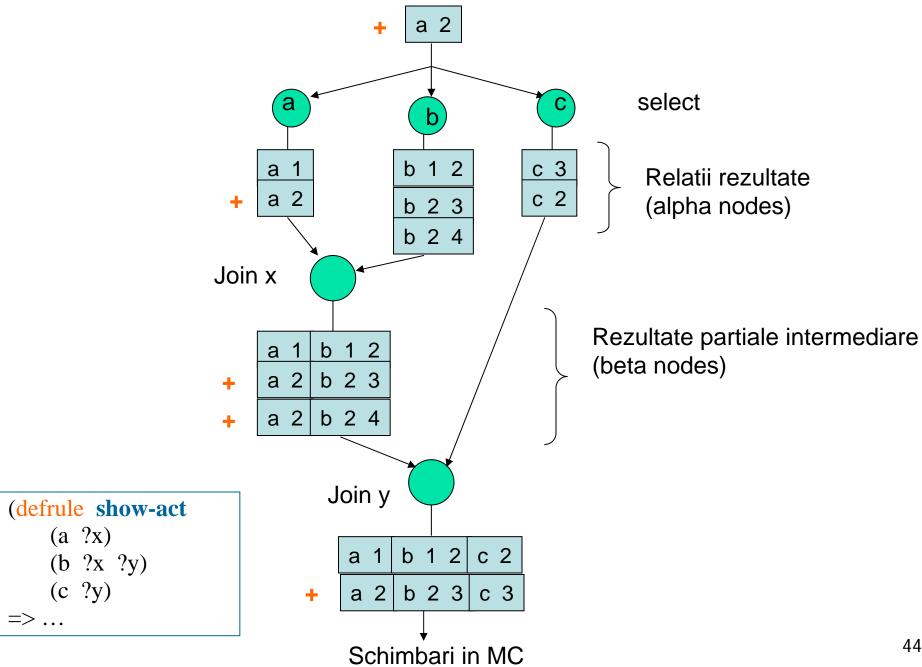

(defrule show-act ML (a ?x) (a 1) (b ?x ?y) (b 1 2) (b 2 3) (b 2 4) (c ?y) (c 2) (c 3)

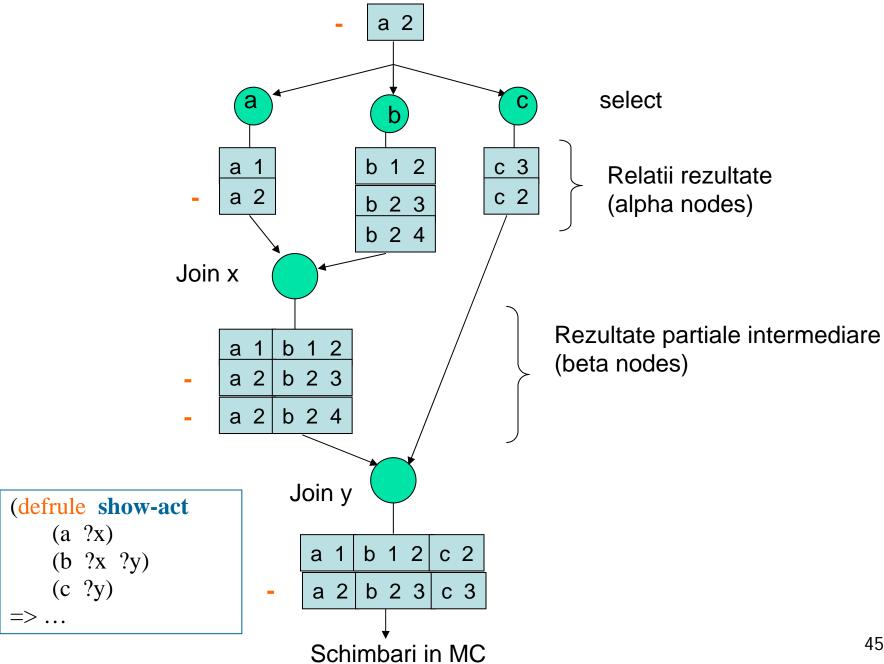
Stare initiala a retelei

Adaugare WME (assert)

Eliminare WME (retract)

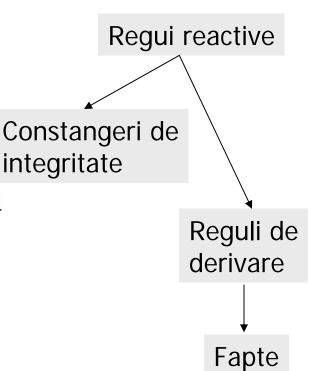

- RuleML Initiative August 2000 Pacific Rim International Conference on Artificial Intelligence.
- RuleML se bazeaza pe Datalog
- RuleML Initiative dezvolta limbaje bazate pe reguli deschise XML/RDF
- Aceasta permite schimbul de reguli intre diferite sisteme, inclusiv componete software distribuite pe Web si sisteme client-server eterogene
- Limbajul RuleML sintaxa XML pentru reprezentarea cunostintelor sub forma de reguli
- Integrarea cu ontologii: sistemul de reguli trebuie sa deriveze/utilizeze cunostinte din ontologie

- Reguli reactive = Observa/verifica anumite evenimente/conditii si executa o actiune – numai forward
- Constrangeri de integritate = reguli speciale care semnaleaza inconistente cand se indeplinesc anumite conditii – numai forward
- Reguli de inferenta (derivare) = reguli reactive speciale cu actiuni care adauga o concluzie daca conditiile (premisele sunt adevarate) - Se pot aplica atat forward cat si backward
- **Fapte** = reguli de inferenta particulare

RuleML

Reguli reactive

```
<rule> <_body> <and> prem1 ... premN </and> </_body> <_head> action </_head> </rule>
```

Constrangeri de integritate

```
<ic> <_head> inconsistency </_head> <_body> <and> prem1 ... premN </and> </_body> </ic>
```

implementate ca

RuleML

Reguli de inferenta/derivare

```
<imp> <_head> conc </_head>
          <_body> <and> prem1 ... premN </and> </_body>
</imp >
implementate prin
<rul>< < body> <and> prem1 ... premN </and> </ body>
       < head> <assert> conc </assert> </ head>
</riile>
```

Fapte

```
<atom> < head> conc </ head> </atom>
implementate prin
<imp> <_head> conc </_head>
       <_body> <and> </and> </_body> </imp>
```

RuleML

Fapte

spending(petterMiller, min5000euro, previousYear).

Reguli de inferenta/derivare

```
<imp>
  <head> <atom>
            <rel>discount</rel>
            <var>customer</var>
            <var>product</var>
                                                          Implies
            <ind>7.5 percent</ind>
           </atom>
                                                    head
                                                                   body
                                              Atom
  </head>
                                                                         And
  <body>
   <and>
                                                                 Atom.
           <atom>
                                                         7.5 percent
                                                   product
            <rel>premium</rel>
                                      Rel
                                             Var
                                                    Var
                                                           Ind
            <var>customer</var>
           </atom>
                                                         Rel
                                                               Var
                                                                      Rel
           <atom>
             <rel>luxury</rel>
             <var>product</var>
           </atom>
    </and>
  </body>
                         discount(Customer, Product, 7.5_percent):-
</imp>
                                 premium(Customer), luxury(Product).
```

Atom

product

Var

6. SBR cu inlantuire inapoi

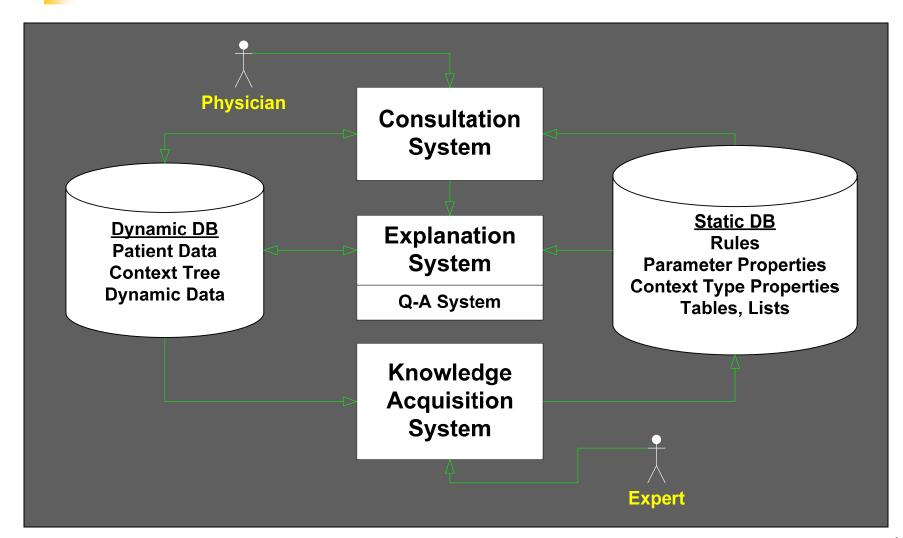
Multe sisteme sunt combinate cu o forma de rationament incert

MYCIN – sistem expert pentru diagnosticarea infectiilor bacteriene ale sangelui

- Shortliffe, Davis, Buchanan, van Melle, si altii
  - Stanford Heuristic Programming Project
  - Infectious Disease Group, Stanford Medical

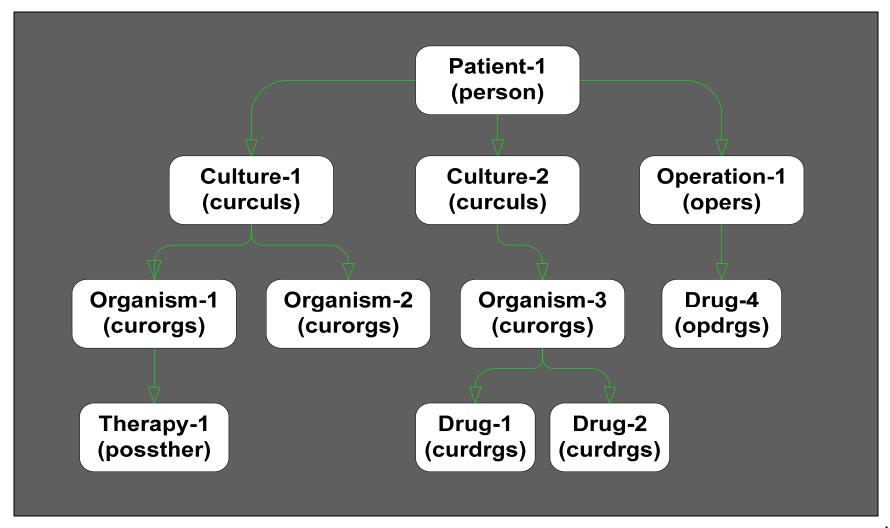

MYCIN - arhitectura

MYCIN – Context tree

Inlantuire inapoi bazat pe cautare in adancime cu acumulare de probe

Control la nivel inalt

- Daca pacientul are o infectie semnificativa
- Identitatea organismului
- Care sunt medicamentele adecvate
- Alege pe cel mai bun

MYCIN - Explicatii

- 32) Was penicillinase added to this blood culture (CULTURE-1)? **WHY
- [i.e. WHY is it important to determine whether penicillinase was added to CULTURE-1?]
- [3.0] This will aid in determining whether ORGANISM-1 is a contaminant. It has already been established that
  - [3.1] the site of CULTURE-1 is blood, and
  - [3.2] the gram stain of ORGANISM-1 is grampos

Therefore, if

[3.3] penicillinase was added to this blood culture then there is weakly suggestive evidence...

Exemplu SBR cu inlantuire inapoi si calcul incert (CF)

- Exemplu: o baza de cunostinte pentru alegerea vinului adecvat unui meniu
- Valoarea fiecarui atribut este memorata impreuna cu coeficientul de certitudine asociat.
- Coeficientii de certitudine sunt valori pozitive in intervalul [0,1].

(vin chardonney 0.8 riesling 0.6)

O regula poate avea asociat un coeficient de certitudine

daca sos-meniu = sos-alb **atunci** culoare-vin = alba 0.6

- R11:daca componenta-meniu = curcan atunci culoare-vin = rosie 0.7 si culoare-vin = alba 0.2
  R12:daca componenta-meniu = peste atunci culoare-vin = alba
  R13:daca sos-meniu = sos-alb atunci culoare-vin = alba 0.6
  R14:daca componenta-meniu = porc atunci culoare-vin = rosie
- **R21:**daca sos-meniu = sos-alb atunci tip-vin = $\sec 0.8$ $si\ tip-vin = demisec\ 0.6$ **R22:**daca sos-meniu = sos-tomat atunci tip-vin = dulce 0.8si tip-vin = demisec 0.5**R23:**daca sos-meniu = necunoscut atunci tip-vin = demisec **R24:**daca componenta-meniu = curcan atunci tip-vin = dulce 0.6

si tip-vin = demisec 0.4

```
R31:daca culoare-vin = rosie
si tip-vin = dulce
atunci vin = gamay
R32:daca culoare-vin = rosie
si tip-vin = sec
atunci vin = cabernet-sauvignon
R33:daca culoare-vin = rosie
si tip-vin = demisec
atunci vin = pinot-noir
```

```
R34:daca culoare-vin = alba
si tip-vin = dulce
atunci vin = chenin-blanc
R35:daca culoare-vin = alba
si tip-vin = sec
atunci vin = chardonnay
R36:daca culoare-vin = alba
si tip-vin = demisec
atunci vin = riesling
```

```
scop(vin)
monovaloare(componenta-meniu)
monovaloare(culoare-vin)
monovaloare(sos-meniu)
multivaloare(tip-vin)
multivaloare(vin)
valori-legale(componenta-meniu) = [curcan, peste, porc]
valori-legale(sos-meniu) = [sos-alb, sos-tomat]
valori-legale(tip-vin) = [sec, demisec, dulce]
valori-legale(vin) = [gamay, cabernet-sauvignon, pinot-noir,
                             chenin-blanc, chardonnay, riesling]
valori-legale(culoare-vin) = [rosie, alba]
```


- Structura de control a anumitor sisteme bazate pe reguli nu foloseste nici inlantuirea inainte nici inlantuirea inapoi a regulilor, ci o *strategie de control de tip agenda*.
- Strategie utila in cazul in care se foloseste un criteriu de selectie a regulilor bazat pe preferinta starilor, deci o functie euristica de evaluare.
- O *agenda* este o <u>lista de sarcini</u> pe care sistemul trebuie sa le execute.
- O sarcina are asociata una sau mai multe justificari - prioritate

Algoritm: Strategia de control de tip "agenda"

- 1. Initializeaza agenda cu sarcina de executat
- 2. repeta
  - 2.1. Selecteaza sarcina cu prioritate maxima, T
  - 2.2. Executa sarcina T in limitele unor resurse de timp si spatiu determinate de importanta lui T
  - 2.3. **pentru** fiecare noua sarcina T_i generata de T **executa**
    - 2.3.1. **daca** T_i este deja in agenda **atunci**
      - i. Fie T'_i copia lui T_i din agenda
      - ii. **daca** justificarile lui T'_i nu includ justificarea lui T_i **atunci** adauga justificarea lui T_i justificarilor lui
        - iii. Inlocuieste T'_i cu T_i

- 2.3.2. **altfel** adauga T_i si justificarea asociata in agenda
- 2.3.3. Calculeaza prioritatea sarcinii T_i pe baza justificarilor asociate

pana agenda satisface conditia de stare finala sauagenda este vida

sfarsit.